

Murska Straža

Glasilobmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Radgoni, Murska ulica št. 184. — Telefonska št. 31.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino vred za vse leto 15 K, za pol leta 7 K 50 v., za četrto leta 3 K 80 vin.

Inserati: Ena petstolpna petivrstna (prostor 3 mm visok in 54 mm širok) 80 vinarjev. Pri večkratni objavi primeren popust.

Za naše vojne ujetnike.

Poslanec dr. Josip Hohnjec je 28. oktobra t. l. na ministrskega predsednika stavil:

Domovina se raduje svoje osvoboditve, njeni sinovi pa vzdihujejo v tujem robstvu. Na tisoče in tisoče jih je sinov naše osvobodjene in ujedinjene domovine, ki jim še ni zasijalo solnce svobode, katero je zasijalo nam. V Rusiji in Italiji čakajo nekateri že več let, kedaj se bodo duri prostosti odprla tudi za nje in kedaj bodo raz nje padle sponje vojnega ujetništva.

Ali pa je tudi osvobodjena domovina storila vse, kar je v njenih močeh, da se vendar enkrat uresniči veliko in vroče hrepenenje njenih zarobljenih sinov, vzdihujočih v tujini?!

Sporadično prihajajo v domovino obupni klici iz ujetništva. Za nas, tako piše nek slovenski vojak, ki je bil zajet od Italijanov na dan sklenjenega premirja, za nas se nihče ne zmeni. Nemški ujetniki so začeli dobivati pisma od doma že mesca marca, Jugoslovani pa še le mesca junija. Dobivali smo pisma redko, prav redko, nazadnje so čisto prenehala. Če bi bil kdo zato skrbel, bi gotovo bilo vse drugače. Preskrbelo se niti ni za poštno zvezo, da bi ujetniki mogli dobivati denar, kar bi se dalo doseči vsaj s pomočjo švicarskega Rdečega križa. Zakaj nas, tako se ta vojni ujetnik bridko pritožuje, nihče ne vpraša za naše želje, naše težave in nadloge. Druge narodnosti so poslale svoje komisije Rdečega križa. Naše komisije ni bilo nikjer videti niti so o njej ni nikdar nič slišalo. Ujetnike nemške in madžarske narodnosti puščajo domov. Nas Jugoslovane so že dvakrat poslali v velika zbiralna taborišča, pa nas niso pustili domov, vsakokrat smo zopet morali na delo... Najbolj razočarani smo sedaj, ko so nas spravili v Merano (severno od Tridenta), kjer je predzadnja postaja na poti v blaženo prostost, pa nas zopet ne pustijo dalje. Gledati moramo, kako grede ujetniki nemške in drugih narodnosti domov, nas pa zadržujejo ter zopet pošiljajo na delo. Gospodska naroda, Nemeč in Madžar, imata tudi tukaj prednost. Jugoslovani smo vedno najzadnji. Razumemo prav dobro, da ne gre vse tako hitro in lahko, kakor bi mi radi, ne razumemo pa, zakaj naša domovina nima ne besede, ne skrbi za nas, ki v Italiji trpimo kot jugoslovanski mučeniki Jadranskega vprašanja.

Ali ni, tako vpraša nek hrvatski ujetnik v pismu, poslanem po nekem osvobojenem madžarskem častniku, uprav nečuvno in paradokсно, da se avstrijski Nemci in Nemci iz Češke in Madžari brez ozira na novo državljanstvo prej osvobodujejo neznosnega robovanja nego mi Jugoslovani? Ali je jugoslovanska beseda v Parizu tako nemočna, da ne more zaprečiti žalostne in prežalostne činjenice, da bo Jugoslovan zadnji osvobojen robovanja? Ali se je pri Vas že slišal glas protesta, ali se je z možato akcijo utešilo tugo in tarnaenje naših mater, žena in zaročenk?

Taki in enaki tužni glasovi, ki jih naši boritelji za osvobojenje domovine pošiljajo iz tujine, so resni in nujni opomini za našo domovino, da stori svojo dolžnost napram svojim osvoboditeljem. Druge države so z energično akcijo

osvobodile svoje ujetnike ali jih sedaj osvobodujejo. Italija je takoj po sklenjenem primirju oprostila svoje ujetnike iz naših drugih krajev. Nemško-avstrijski urad za vojne ujetnike se je začetkom septembra t. l. pogodil z italijanskim kornim poveljstvom v Inomostu, da bodo vsak dan trije vlaki in eden sanitetni vlak nemške vojne ujetnike pripeljali iz Italije v Inomost. Ker dovoz ni funkcioniral, kakor je bilo pogodbeno določeno, ter je na pr. pretekli teden v Inomost dospelo samo 119 nemških ujetnikov in v Beljak 731, dočim se je istočasno v Inomost in Beljak pripeljalo 17.000 madžarskih ujetnikov v kljub temu, da se mirovna pogajanja z Ogrsko še niti niso začela, se je nemško-avstrijski urad pritožil pri italijanski vojni komisiji na Dunaju ter je dobil zagotovilo, da se bo transport nemških ujetnikov pospešil.

Tako se torej druge narodnosti vračajo v domovino, Jugoslovan pa ostaja rob še nadalje. Le redkokateremu se posreči, da se oprosti če se prizna za Nemca ali Madžara. Ali ni sramotna činjenica, da mora Jugoslovan zatajiti svojo narodnost, da se more osvoboditi ujetniških spon in vrniti v domovino, kamor ga vleče srce z neodoljivo silo?

Na te prežalostne razmere, v katerih se nahajajo jugoslovanski vojni ujetniki, si dovoljujem opozoriti g. ministrskega predsednika ter ga vprašati:

1. Ali je naši vladi znano stanje in trpljenje naših vojnih ujetnikov?
2. Kaj je vlada dozdej storila za olajšanje njihovega položaja in za njih osvoboditev?
3. Ali je vlada voljna takoj vse ukreniti in storiti, da se vojni ujetniki kakor najhitreje mogoče osvobodijo in vrnejo v domovino?

Zaradi važnosti stvari in zavoljo tega, ker je parlament odgođen, prosim pismenega odgovora.

V Mariboru, 29. oktobra 1919 — ob prvi obletnici našega osvobojenja.

Dr. Josip Hohnjec,
član Jugoslovanskega kluba.

„Dan svobode“ v Mariboru.

Bil je to lep in slavnosten dan. Že v terek popoldne je bila v gledališču dijaška predstava, pri kateri se je ponovil nedeljski spored, kakor smo poročali v zadnji številki. Gledališče je bilo nabitno polno navdušene šolske mladine, ki ji je dr. Müller govoril vznešeno krasen govor. Cela predstava, posebno »Bajka o kralju Matjažu«, je dosegla isti uspeh kakor v nedeljo. Vse to bo ostalo mladini v globokem spominu. Zvečer je bil obhod po mestu; množico je spremljalo vojaštvo in manifestiralo za naše zasedeno ozemlje. Drugi dan se je zgodaj zjutraj čutilo slavnostno razpoloženje. Budnica voj. godbe je oznanjala Mariboru obletnico svobode. Množice so se začele zbirati po ulicah. Iz okolice je prišlo nekaj ovenčanih voz. Ob 10. uri je bila velika maša v stolnici, med tem so se zbirala društva na ulici. Obhod je otvorila srbska konjenica, za njo je jezdil general Maister s štabnimi oficirji in za njim vojaštvo. Ponosno so korakale naše čete po oživiljenih ulicah. Za vojaštvom so

so se razvrstile šole, društva in nar. občinstvo. Spored je bil zelo dolg, begunci z napisi neodrešenih krajev so tvorili posebno lepo skupino. Med klici in pozdravi se je vsipala vesela množica po ulicah na glavni trg. Tam je govoril najprej nar. predst. prof. Voglar, ki je opozarjal na važnost tega dneva in je obetal lepše dni bodočnosti. Pevski zbor »Glas. Mat.« je zapel »Slovenec, Srb, Hrvat«. Na to je nastopil burno pozdravljen gen. Maister, ki je podal zgodovino lantskih dogodkov in je povedal, kako je prišel Maribor zopet v naše roke. Za njim je govorila gospa Zofka Kvedrova, ki je bila v teh dneh v Mariboru, in je pozivala v temperamentnem govoru na delo za slogo in ljubezen, posebno naše ženstvo, ki si je pridobilo z deklaracijo tako lepih zaslug za svobode. Njen govor je pretresel — naša srca do solz. Na to je govoril posl. Ribarič, o neodrešeni domovini, pozival je mladino in vojsko, da vestno vrši svojo dolžnost. Ves trg naplajen z ljudstvom je pel »Lepo našo domovino«. Čete so na to defilirale pred gen. Maistrom. Veličastna manifestacija je bila lep dokaz nar. zavesti našega Maribora.

Popoldne je bila ljudska predstava v gledališču. Ponovil se je zopet nedeljski spored z velikanskim uspehom. Gledališče je bilo seveda razprodano. Slav. govor je govoril dr. Iv. Lah. Čutilo se je med občinstvom, kako globoko čuti pomen tega dneva. Ves dan je potekel v slavnostnem razpoloženju. Zbirka za »dar svobode« je prinesla v nedeljo in v sredo nad 22.000 K. Skoraj vsak človek na ulici je imel znak. Zbirka še ni zaključena, ker se pobira še po polah in se bo uredila v ta namen še velika veselica v »Narodnem domu« dne 9. t. m. Maribor je v tek dneh pokazal, kaj premore in je imel med slov. mesti najlepšo proslavo; slavil je »dan svobode«, v duhu in v resnici — razumel je njegov pomen in je položil svoj dar na oltar svobode. Slavnostni dnevi bodo ostali vsem v spomin.

Čeho-jugoslovansko bratstvo.

Razyeseljivo je dejstvo, da se sedaj ob letu svobode obnavlja ona jugoslovanska-češka zveza, ki je bila med nami pred vojno in smo z njo premagali naše skupne sovražnike. Češko časopisje se zadnji čas živo zavzema za naše Primorje. Znano je, da so naši delegati na mirovni konferenci v Parizu hodili vsak svoja pota in mi smo pozabili, da mora vsak pred vsem skrbeti zase, kajti zdaj se odločuje za stoletja. Razni ljudje in časopisi so izrabljali razne »izjave« čeških zastopnikov in so skušali sejati med nas razdor. Res je bilo par nesoglasij. Toda zdaj ob letu vidimo, da je nam zveza potrebna, ker smo oboji »majhni« in bi si veliki z nami igrali, ako ne bomo držali skupaj. Ko je pret. teden dr. Kramarž zopet odhajal v Pariz, je glasno izjavl. da more biti Reka jugoslovanska. Te dni smo se spominjali našega skupnega osvobojenja. Že v nedeljo so bile v Pragi velike manifestacije za našo skupnost. V spomin na boje v Dobrudži, kjer so skupaj padali naši in češki legijonarji, je imenovala češka vlada en svoj polk, jugoslo-

slovanski polk, ki bo nosil tudi našo uniformo. Zato so se peljali v Prago zastopniki naše armade, častniki in vojaki, ki so bili v nedeljo v Pragi slavnostno sprejeti. Praga je zopet pokazala, da je in hoče biti naša slovanska Praga. Zveza z Jugoslovani je danes zahteva ysega naroda. Upajmo, da bo tudi naša armada imela svoj »češki polk«, da bodo sedanji časi nas zopet trdno zavezali in da bomo ustvarili vsaj duševni koridor, ki nas bo trajno združil. O tem drugič več.

Tedenske novice.

Ob nedeljah ne vozi noben vlak. Od 2. oktobra naprej je ustavljen ves osebni in blagovni promet ob nedeljah v območju ljubljanskega obratnega nadzorništva. Skrčilo se je začasno tudi število vlakov, ki so dosedaj vozili na teh progah. Vzrok je pomanjkanje premoga.

Mirovne pogodbe z Avstrijo še vedno nismo podpisali. Ko je nek beogradski dnevnik objavil vest, da je ministrski svet sklenil podpisati mirovno pogodbo z Avstrijo, je vlada izrecno izjavila, da je ministrski svet le sklenil, da počaka na poročilo naše mirovne delegacije v Parizu in šele potem sklepa o tem, se li naj pogodba podpiše ali ne. Trumbić je v nekem pogovoru dejal, da se je o tem vprašanju obširno razpravljalo v ministrskem svetu, ampak sklepi še niso zreli za javnost. Evropsko časopisje na razne načine komentira naše stališče glede St. Germainse pogodbe. Med francoskim časopisjem zagovarja naše zahteve tudi znani »Temps«, ki nam dosedaj ni bil preveč naklonjen.

Preki sod na Hrvaškem? Hrvaški listi poročajo, da namerava minister Pribičević, ki se je mudil minule dni v Zagrebu, uvesti preki sod za Hrvaško in Slovenijo. Vzrok so v prvi vrsti tatvine na železnicah, ki se zadnji čas neverjetno množe. V Vojvodini je že uveden preki sod.

Ministrski svet je dne 24. pr. m. med drugim sklenil, da se odpošlje v Ameriko komisijo, ki naj reši razna finančna in druga vprašanja, da se dovoli za pomoč brezposelnim delavcem kredit 300.000 dinarjev, za oskrbo prostovoljcev kredit 300.000 dinarjev, za nabavo drv za mesta in kraje, kjer primanjkuje kuriva, kredit 500.000 dinarjev itd.

Iz kabineta sta izstopila ministra Pavle Marinković in Vojeslav Vulović.

Število orožništva se z ozirom na tatvine po železnicah poviša za nadaljnih dva tisoč mož.

Prispevki za „Dar svobode“ se bodo nabirali cel mesec novembra in upamo, da ne bo nikogar, ki bi ne položil svojega daru za neosvojene sonarodnjake.

Proslava narodnega praznika se je vršila povsod z veliko slovesnostjo. Poroča se v velikih svečanostih v Mariboru, Ljubljani, Splitu, Zagrebu, Sarajevu in drugod. V Ljubljani se je pričela slavnost že na predvečerje prve obletnice. Velik obhod narodnih društev in korporacij se je ustavil pred vladno palačo in zapel narodne himne. Z balkona je govoril predsednik deželne vlade dr. Brejc. Svirala je glazba dravske divizijske oblasti. Nabirali so se prispevki za »dar svobode«. Naslednjega dne, 29. oktobra, se je vršila oficijelna proslava s službo božjo v ljubljanski stolnici. Po maši je bilo zborovanje v hotelu »Union«, kateremu so prisostvovali zastopniki vlade, vojaških oblasti, društev, strank, raznih korporacij itd. Govorili so dr. Tavčar, dr. Korošec, dr. Ravnikar in posl. Grafenauer. Dr. Korošec je pozdravil tudi Čehe in Poljake ter izražal upanje, da se kmalu tudi Rusi pridružijo kot krepki borilci za slovansko misel. Zvečer so bile v obeh gledaliških slavnostne predstave. — Značilna je bila proslava v Zagrebu. Akademski omladini se je obletnici svobode izročila stara zastava, pod katero so l. 1848. šli čez Dravo. Khuen je dal l. 1895. zastavo sežgati, toda pok. banski svetnik Smrekar jo je skrnil in šele po osvobojenju jo je izročila njegova vdova Narodnemu Vijeću. Ta zastava je bila sedaj slovesno izročena vseučilišni omladini. — Veliko narodno slavje se je vršilo 28. oktobra na Čehoslovaškem. Kakor poročamo na drugem mestu, je prispelo v Prago jugoslovansko odposlanstvo pod vodstvom generala Hadžića, ki je izročilo čehoslovaškemu

polku, kateri nosi ime »jugoslovanski polk«, krasno zastavo. Sprejem je bil slavnosten in prisrčen obenem. V narodnem gledališču so igrali Vojnovičevo »Smrt majke Jugovića«. Ta prihod jugoslov. odposlanstva v slovansko matico Prago ima ob prvi obletnici osvobojenja krasen simbolični pomen. Skupaj smo trpeli, z združenimi močmi se osvobodili. Skupno hočemo delati tudi v bodoče za ostvarenje velikega slovanskega poslanstva v zgodovini kulturnega človeštva.

Predavanja na medicinski fakulteti v Zagrebu se začne z novembrom in torej naša vest v predzadnji številki, katero smo posneli iz zagrebških listov, ni resnična.

Ljutomer. (Pêle-mêle.) Na tukajšnji mešč. šoli je imenovana kot tretja učna moč gđ. Hermina Mahorčičeva, prej učiteljica pri Kapeli. — V Cezanjevce je premeščen nadučitelj g. L. Čulk iz Dobrne. — V radgonski bolnišnici je umrl 24. okt. g. Ferd. Pušenjak, trgovec. Rajni je bil sin nadučitelja g. Pušenjaka na Cvenu in brat nadrevizorja Vladimira ter učiteljice Marice pri Kapeli. Tekom četrtletja je imela neusmiljena Morana kar tri žrtve v tej obitelji, hčerka Malčika, mati in sedaj sin. Naše sožalje! — Pri nas še vedno spi narodno življenje. Zbudite se »Čitalnica«, »Pevsko društvo«, »Sokol« itd. Zlasti nam dolguje čitalnica obljubljene in zabavne večere. V naši občinski pisarni še vedno pašuje kot tajnik J. Koller. Kako dolgo še hočejo naši — nekdanji hudi narodni nasprotniki ostati v naših službah?

Naša pisateljica Zofka Kvedrova je v dneih, ko se je obhajal spomin svobode, obiskala naš Maribor. Oglejala si je v spremstvu naših dam šolo in druge zanimivosti. »Mariborsko žensko društvo« ji je priredilo v »Vesni« sestanek, na katerem jo je pozdravila kot predsednica gospa Maistrova in druge gospe. Bil je lep večer. Pisateljica se je zahvalila v lepem govoru, v katerem je izražala svojo radost nad delavnostjo slov. mar. ženstva.

Venec na grob Ant. Tomšiču, prvemu uredniku »Slov. Naroda« in Ant. Slomšku, prvemu slovenskemu škofu mariborskemu, so položili mariborski Slovenci in Slovenke. (Marib. Tiskarna in Marib. slov. žen. društvo.) Na grobu se peli pevci »Glasb. Matice«. Bil je lep in dostojen spomin.

Stoletnica smrti slov. mecenca Žige bar. Zoisa. Dne 10. t. m. bo minilo sto let, kar je umrl bar. Žiga Zois, največji slovenski mecen, podpornik in učitelj prvega slovenskega pesnika Val. Vodnika in drugih naših delavnih mož tedanje dobe. V njegovi hiši so se shajali naši pisatelji in učenjakj. Japelj, Linhart, Kumerdej, Zupan, Kopitar, Vodnik i. dr., vsi so našli pri njem gostoljuben dom. Od tu so izšle prve slovenske gledališke igre, prve pesmi, slovnice itd. Drugod bi slavili tak spomin, kot se spodobi, mi pa še nimamo knjige o njem. Žiga bar. Zois je tako dobro znal slovensko, da je prevajal pesmi, ki so se pele v ljubljanskem gledališču. Naša društva naj bi slavila njegovo stoletnico.

Vzroki štrajka v trbovljskem premogokopu. Iz »Obzora« povzamemo: V trbovljskem premogovnem revirju so že delj časa rovarili komunistični elementi, ki so prišli večinoma iz drugih dežel in so obljubljali delavcem 200% povišanje mezde, razen tega pa tudi razne druge ugodnosti, kot na pr. nabavo nove obleke, obuvala, kakor tudi lastnino in vodstvo rudnika. Deželna vlada je končno prepovedala enemu od glavnih agitatorjev, ki ni pristojen v področje države SHS bivanje v promogovnem revirju. Navzlic temu je prišel dotični agitator v Trbovlje, kjer je pozival delavstvo k revolucionarnemu gibanju. Deželna vlada je izdala ukaz, da se ta agitator aretira, kar se je zgodilo v Ljubljani. Naslednjega dne je delavstvo trbovljskega revirja pod pritiskom komunističnih agitacij stopilo v stavko, ki je povsem političnega značaja. Delo stoji v Trbovlju, Zagorju in Hrastniku. Mir se ni nikjer motil.

Prihod regenta v Slovenijo. V političnih krogih se govori, da bo prihodnje dni rešeno vprašanje glede prihoda regenta v Zagreb in Ljubljano. Dovneva se, da bo regent posetil tudi Sarajevo, Mostar in Dobrovnik. Vsekakor bo potoval še pred Božičem. Govori se tudi, da bo regent po novem letu obiskal Pariz in London.

Novo žigosanje bankovcev. Zagrebška »Narodna Politika« poroča, da bodo čez par dni na novo žigosali bankovce od 10 do 1000 K. Pri tem se bo odtegnilo stranki od žigosanega zneska 20% v prid države. Pripravljeno je vse, da se žigosanje izvrši hitro in enotno. Na mejah se je uvedlo strogo preiskovanje potnikov, da se zabrani uvoz tujih bankovcev iz inozemstva oziroma izvoz naših. Zamenjava z državnimi dinarji se bo vršila nekoliko pozneje.

Boj z tihotapci. Dne 31. t. m. ob 6. uri zjutraj so blizu Slovenske Gorice pri Radgoni napadli tihotapci, kakih 15 oseb, službojoča državna redarja Jožefa Vodopivca in Cirila Krena. Vodopivcu je nek tihotapec prizadjal pet ran na glavi, nato pa mu zarinil nož v vrat in ga usmrtil. Njegovemu tovarišu se je posrečilo, da se je rešil. Vodopivec, doma iz Primorskega, je bil dne 2. t. m. s vsemi vojaškimi častmi in ob obilni udeležbi občinstva pokopan na pokopališču sv. Petra pri Radgoni.

Sveti Jurij ob Ščavnici. Dne 26. oktobra je umrl tukaj vpokojeni učitelj g. Anton Munda, star 78 let. Med njegovimi učenci je več odličnih mož: dr. Korošec, dr. Ilešič, dr. Žmavc in mnogo drugih. Zadnja leta je živel na svojem posestvu, Značajnemu šolniku trajen spomin.

Otvoritev Jugoslov. kreditnega zavoda podružnice v Murski Soboti se je vršilo dne 19. t. m. z velikim gospodarskim shodom v hotelu Dobray. Shod je otvoril gerent mestne občine g. Krševan, govoril je g. Pesek iz Ljubljane in našteval koristi, katere bo imelo prebivalstvo osvobojenega Prekmurja od tega denarnega zavoda. Govorila sta tudi gg. Vojsk in Strekelj. Takoj po shodu se je sestavil pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice kmetijske družbe. Jugoslov. kreditni zavod bo podpiral domačo trgovino v Prekmurju ter skušal reševati vrio prekmursko ljudstvo od židovskih in madzarskih pijavk.

Jugoslov. obrtniški zbor v Celju. »Občeslovensko obrtno društvo v Celju« sklicuje na 9. november t. l. v veliko dvorano hotela »Union« v Celju veliki jugoslov. obrtniški zbor, ki bo sklepal o organizaciji obrtništva, obrtnem šolstvu, bolniških blagajnah, starostnem zavarovanju, podpornem skladu, delovnem času, obrtniškem kreditu, obrtni politiki in obrtni zakonodaji. Zborovanje se prične ob 8. uri zjutraj. Udeležbe se ga tudi hrvaški in srbski obrtniki. Naj ne bo v Sloveniji nobene obrtniške organizacije, ki bi na zboru ne bila zastopana. Organizacije pa naj vsaka v svojem krogu pozovejo obrtništvo k obilni udeležbi. Udeleženci, ki pridejo že 8. novembra zvečer in želijo v Celju prenočiti, naj se javijo takoj tajništvu Občeslov. obrtnega društva v Celju. Samostojne predloge je naznaniti istotja pred zborovanjem.

Pošta v Prekmurju. Z dnem 19. t. l. smo prevzeli pod jugoslovansko upravo poštno nabiralnico Srednja Bistrica (Közebestereze) pošta Črensovci v Prekmurju. K nabiralnici spadajo sledeče vasi: Spodnja, Srednja in Gornja Bistrica.

Potrebna knjiga. V založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani (Sodna ulica 6) je izšel spis zdravnika dr. Jerneja Demšarja »Spolne bolezni«. Knjiga nas seznanja z poglavitnimi spolnimi boleznimi, pisana je zelo poljudno ter se odlikuje z lepimi ilustracijami, ki so že same dovolj, da nam pokažejo vso strahoto spolnih bolezni, zlasti sifilisa. Spolne bolezni so se zanesle v zadnje gorsko vas, tja naj prodre tudi dr. Demšarjeva knjiga. Kakor hitro nam bo dopuščal prostor, objavimo daljše poročilo o tej potrebni knjigi. Dobi se pri založniku in v vseh knjigarnah (cena 6 K).

Za dar „svobode“ je prejelo naše uredništvo od g. R. Horvata, gostilničarja pri Kapeli, 200 K.

Stavka v premogovnikih Trbovlje in Hrastnik. Poroča se, da je izbruhnila v premogovnikih Trbovlje in Hrastnik ruderska stavka. Vzrok je mezdno gibanje. Vsled te stavke je bil ustavljen nedeljski promet na železnicah in skrčeno število vlakov.

„Slovenska žena.“ Pišejo nam: Že prošca t. l. se nam je obetal ta list, pa kakor se kaže, ne izide nikoli, kajti njegovega uredništva in upravnštva ni mogoče izslediti v Ljubljani VII, kjer je pred 10 meseci navidezno

obstojalo. Izvedelo se je, da je bivši urednik tega lista, g. Šega, sedaj urednik »Mariborskega Delavca«. Dame, ki so naročile »Sl. ženo« in že vplačale naročnino, se naj obrnejo nanj, mogoče bo vedel stvar pojasniti.

Na razna vprašanja odgovarjamo, da nam vsled tehničnih ovir v tiskarni ni mogoče izdajati »Murske Straže« na več kot 4 straneh. Dopisnike prosimo, da se v svojih poročilih omeje samo na stvari, ki imajo splošno važnost, ker v tem času, ko nam primanjkuje prostora, ne moremo objavljati lokalnih novic in drugih manj aktualnih dopisov.

Pozor na Prekmurje! Madžaroni in razni boljševiški ostanki v Prekmurju napenjajo vse sile, da nam iztrgajo to komaj osvobojeno pokrajino. Skrivoma zbirajo podpise in ščuvajo ljudstvo proti našim oblastim. Kaj dela naša policija? Ali ji ni znana obsežna akcija, ki jo pripravljajo ljudje, kateri se prosto sprehajajo med nami, dasi bi jih vsaka druga državna oblast že davno vsaj konfinirala, če ne že internirala. Pozor!

Boj draginji! Pričakovali smo vsi, da bodo cene padale, a opažamo nasprotno. Obenem z dviganjem cen pa raste nezadovoljstvo, ki rodi brezdelje in to je najhujša kuga za narod. Če omilimo draginjo, ubijemo zmaj glavo; zato moramo vedno in povsod zahtevati od naše vlade, naših oblasti in od nas samih, da se nastopi s vsemi sredstvi proti draginji. Draginjo pa povzroča nesramno verižništvo, tihotapstvo in podkupljivost uradnih organov, ki imajo opraviti z izvoznici. Te dni smo čitali v srbskih listih, da je dobil izvoznico nek srbski trgovec, ki je umrl že l. 1914, katerega podjetje ne obstoja več in ki ni nikdar izvažal. Tem gnjilim razmeram se mora napraviti konec. Vsak, kdor še ima kolčkej vesti, mora podpirati zatiranje verižništva z tem, da naznani take brezposelne pijavke državnim oblastem. Vsak slučaj podkupljivosti mora priti v javnost. Žal da je naše časopisje, največji zatiralec koruptivnih razmer v deželi, obsojeno k molku. Zato odpade tem več dolžnosti na posameznika. Ali se ne bodo začeli naši ljudje sramovati, da smo širom Evrope in Amerike na glasu, da se v Jugoslaviji največ krađe na železnicah, saj nobena pošiljka ni več varna pred organiziranimi tatovi! Preki soč za take tatove in tihotapce, ljudska sodišča za verižnike in dobičkarje, so najbolj pereče in nujne zahteve narodne vesti, narodne časti, narodne koristi! Dokler se ne bo vse, kar je poštenega med nami, borilo proti verižništvu, tihotapstvu, korupciji in tatvini, ne bo prenehala draginja in ne bodo nastopili boljši časi, katerih smo si vsi tako želeli. Čast in poštenje naj spregovori enkrat odločilno besedo.

Razgled po svetu.

Nova Rusija. Brezdvomno je, da stoji ruski boljševizem pred padcem. Pred par dnevi je izjavil komisar Trockij, da vlada ne bo mogla vzdržati čez zimo. V Petrogradu kakor tudi v drugih mestih vlada glad. Kmetje ne dajo nobenih živil. Produkcija je padla, industrija je uničena; mase brezposelnih delavcev sicer množe rdečo armado, ali so nedostopne za disciplino in nosijo v komunistične vrste le novo netivo. Nedavno je Trockij pozval delavce, da se bore proti beli vojski. Množica ga je izžvižgala in malo je manjkalo, da niso

ubili boljševiškega poglavarja Bukarina. Rdeča armada žre sama sebe. Primanjkuje municije in obleke. Vse se boji dolgotrajne ruske zime. Nikjer več revolucionarnega navdušenja. Nevarnost, zločinstvo in skrajna demoralizacija na vseh koncih in krajih. Generala Kolčak in Djenjikin sta organizirala nočno protiboljševiško armado, ki danes stoji pred Petrogradom in blizu srca Rusije, svjate matuške Moskve. Žalosten je ta bratomorni boj v Rusiji, ampak — resničen. Kdo ve, kaj še čaka Rusijo, predno preboli svojo bolezen in položi svoj velikanski razvoj na nove temelje? Vesti, ki prihajajo dan za dnevom iz Rusije in o Rusiji, so večkrat nezanesljive. Okrog 20. pr. m. so prinesli vsi listi poročilo, da je Petrograd padel, a že naslednji dan se je izkazalo, da vest ni bila točna. Vojaške operacije proti Petrogradu vodi general Judenič. Njegove čete imajo že več dni zasedeno Carskoje selo, ki je oddaljeno kakih 20 km od Petrograda. Pred par dnevi se jim je posrečilo zajeti celi štab boljševiškega komisarja Trockega. Trockij sam se je rešil na ta način, da je skočil iz železniškega voza v avtomobil in urno utekel v Petrograd. Boljševiki se zbirajo krog Pskova in koncentrirajo vso svojo moč za obrambo svoje prestolnice. Kljub temu pa Judeničeva armada napreduje. Na Petrograd je naperjenih več težkih topov in v bitkah sodeluje tudi 5 tankov. Angleško brodovje bombardira Krasnoje Gorku in Kronstadt. Od 4 boljševiških križark, ki so 22. oktobra zapustile Kronstadt, da pomagajo rdeči armadi z morskimi stranmi, sta dve ometeli na mine in se potopile skupaj z posadko, razen 6 mož, katere so ujeli Estonci. Finska vlada se je izjavila, da je pod izvestnimi pogoji pripravljena, priskočiti Judeniču na pomoč. V tem slučaju bi bil Petrograd odkoljen kar z treh strani in ta železen obroč bi moral zdrobiti zadaj siloviti odpor boljševikov. V Petrogradu je položaj skrajno obupen. — Dne 23. oktobra so boljševiške čete pričele protiofenzivo. Boljševiške vesti poročajo o uspehih. Boljševiki so ostali gospodarji v Petrogradu in okolici ter so stranili pod osebno vodstvom Trockega vso svojo moč. Judeničeve čete so se nekoliko umaknile, sicer pa se bije po celi fronti težka in odločilna bitka. Na jugu Rusije je položaj precej nejasen. Kije: so zopet zasedle protiboljševiške čete. Nekatera poročila pravijo, da se boljševikom pridružujejo tudi menjševiki. Kolčak in Djenjikin sta razkričana kot reakcionarca, o čemur se govori tudi zunaj Rusije. Gotovo je, da ruskega vprašanja ne bosta rešila ne Kolčak in Djenjikin, kakor ne Trockij in Lenjin. Za rdečim terorjem pa bo sledil neizogibno bel teror vse do končnoveljavne rešitve, katero bo podal ruski narod sam, ko pride »iz oblasti teme«.

Reka. D'Annunzio pašuje neomejeno. Wilson je izjavil ponovno, da odklanja Tittonijev predlog glede Reke in vstraja odločno na svojem stališču. Italijanska vlada je uredila, da tudi Reka voli svojega zastopnika za laški parlament. Kandidat je famozni Rizzo, ki je potopil »Viribus Unitis«.

Vrednost avstrijske krona. Dne 31. pr. m. se je cenila vrednost avstr. krona na zagrebški borzi 79—80 K za 100 K jugoslovanskih. Ameriški dolar je stal 66—70 K. Italijanska lira 6—50 K.

Ponesrečen nemški upor v Alzaciji-Loreni. Francoske oblasti so odkrile dalekosežno zaroto, katero so pripravljali nemški huiskaci v osvobojeni francoski Alzaciji-Loreni in ki je imela namen, vpovstaviti nevtralnno alzakolorensko ljudovlado. Voditelj te zarote je bil arhitekt Koessler, bivši pruski častnik. Francoske oblasti so pravočasno preprečile to prusaško delo in spravile krivce na varno.

Francoske izgube v svetovni vojni. Uradni list francoske vlade je pričel objavljati zapisnike tajnih parlamentarnih sej za časa vojne. Iz prvega je razvidno, da je imela Francija do 31. marca 1916 (20 mesecev vojske) 2 milijona za vojsko nesposobnih, med temi 760.000 padlih.

Mirovna konferenca. »Matin« javlja, da se bo ratifikacija med Nemčijo in tremi velesilami antante izmenila čez 41 dni. Kljub temu pa bo svet še dolgo čakal na mir, ker še se mora ratificirati 5 predlogov oziroma izmeniti njihove ratifikacije. Iz Avstrije pride na vrsto Bolgarija. Optimisti drže, da se bo končni mir z Bolgarijo sklenil šele meseca aprila. Kar se tiče Turčije, še ni nič gotovega. Zaenkrat ni niti načrta miru. Nikdo še ne ve, ali bo ta država obstojala dalje ali ne in z kakimi mejami. Enako prerano je govoriti o Rusiji. Dokler ne pade Lenjin, se ne more govoriti o rešitvi ruskega vprašanja. Pričakuje se, da bodo v

Pariz prispeli te dni ratifikacijski dokumenti, katere je podpisal predsednik avstrijske republike.

Razmere v vzhodni Galiciji so silno brezupne. V celi pokrajini vlada lakota. Prebivalstvo je skoraj nago in boso ter rezignirano čaka, kaj prinese prihodnji dan. Pegasti legar se grozovito širi. Ljudje trumoma umirajo in jih pokapajo brez rake. Povsod samo razvaline, beda, glad in bolezn. Prebivalstvo prebiva v podzemskih luknjah. Kako bo pa v zimi? V okraju Brody je zbolelo na pegastem legarju čez 1500 oseb. Tako poroča list »Vpred« in milo toži o izumiranju ukrajinskega ljudstva v vzhodni Galiciji.

„Kulturonosci“ pred sodiščem. Francija bo zahtevala, da se postavi pred sodišče 600 nemških častnikov, katerim je dokazano, da so izvršili zločinstva za časa nemške okupacije v Belgiji in Franciji. Med temi je tudi princ Ruprecht Bavarski.

Dr. Karol Mattuš umrl. V Pragi je umrl 24. pr. m. znani češki politik dr. Karol Mattuš, star 83 let.

V delu je rešitev.

Pri nas se ponavljajo stavke — posebno na Hrvaškem, kjer imajo najslabše razmere. Stavke so sredstvo, da si kak stan, ki je dobro organiziran, zboljša svoje gmotno stanje. Toda stavke lahko gmotno stanje tudi poslabšajo. To nam priča govor Loyda Georga, ki je pozval angleško delavstvo na delo. Rekel je, da le z delom more Anglija zmagati svoje naloge. Angleži so gotovo kulturni narod, njih delavstvo je izborna organizirano, toda kadar gre za blagor države, ima Anglež samo ta blagor pred očmi, v svesti si, da bo vsak državljani deležen skupnega blagostanja države. To blagostanje pa ustvarja delo. To so zapazili tudi Nemci in so prenehali s stavkami. Še več. Nemški delavec daruje celo eno uro dela državi. Zadržič so v Berlinu napovedali stavko, pa se je ponesrečila, ker so delavci izprevideli, da bi bila na škodo državi. Stavka je boj proti kapitalizmu, pa tudi proti drugim slojem. Tako na pr. si en stan s stavko priboji višje plače, drugi stan pa mora njegovo delo dražje plačevati, zato mora tudi ta stan stavkati. Tako so plače res višje, ob enem se pa tudi vse podraži in smo na tistem, kot smo bili. Trpi pa pri tem vsa država in vsi sloji. Zato stavke ne bodo odrešile človeštva — rešiti ga more samo delo in solidarnost stanov. Vso našo sedanjo mizerijo je zakrivilo to, da je preveč denarja, ki nima cene. Mnogo denarja — malo dela — to je slabo gospodarstvo, pod tem trpimo vsi. Mnogo dela, malo denarja — in da ima ta denar svojo vrednost — to je več vredno, ker potem ne morejo postopati dobro živeti. Zato bodo pošteni ljudje, ki priznavajo, da je le pošteno delo častno za človeka, zato, da se ničvredni denar, ki zdaj nas uničuje, uniči — da se ne bodo z njim bogatili spekulantje — ampak da bo denar imel res svojo vrednost. Tega pa s stavkami ne bomo dosegli — neglede na to, da s stavkami uničimo mnogo dragocenega narodnega časa in premoženja, ker s stavkami rastejo mezde, z mezdami raste množina denarja in s tem draginja. — Le v delu je rešitev.

Listnica uredništva.

„Dopis iz Ljubljane.“ Preobširno za naš list. — Gederovci. Naznanite svoje ime in naslov. — Vse dopise, poročila itd. smo morali skrajšati, ker nam zelo primanjkuje prostor.

Dr. med. Klara Kukovec

strokovna zdravnica za ženske in otroške bolezni

prej v Trstu, ordinira sedaj v Gosposki ulici 2 v Mariboru od 8.—9. in 14.—15. ure.

Zdravnik Dr. Karl Zakrajšek

ordinira v Mariboru v Tegetthofovi ulici 45/l, vsak dan 8.—10. in 2.—4. ure.

Polacy, którzy chcą powrócić transportem do Polski, niech pisza zaraz: **Agencja Schaffernak,** Prezydent kolonii polskich, Graz, Muharrg. 29.

Trgovci mešane

stroke, drogisti, kramarji itd. sijajno zaslužijo s prodajo Mastin-a (redilni prašek za živino in perutnino) pri kmetovalcih. — Treba pisati dopisnico na naslov: lekarinar Trnkoczy, Ljubljana (Kranjsko) na sledeči način: »Pošljite mi 15 zavojčkov (po 1/4 kg) Mastin-a, obenem veliki lepak, oboje z povzetjem K 32-50 franko poština in omot.«

30—19

Tajca

sveža kupi v vsaki množini in prosi za ponudbe eksportna trgovina Ed. Suppanz, Pristova, Slovenija.

Brata Vošnjak = Ptuj.

Podplati, zgorno in notranjo usnje, usnje za konjsko opravo in za gamaše, kruponi za gonilna jermena, boks, ševro, ševret. Najboljši čevlji vseh vrst. Gamaše. Vse čevljarske potrebščine.

Nakup surovih kož.

Inserati v „Murski Straži“ imajo velik uspeh, ker je list zelo razširjen.

Opekarna v Črešnjevcih

(Gornja Radgona)

priporoča različno opeko izvrstne kakovosti po najnižjih cenah.

Dobi se v vsaki množini. Opeka se prodaja brez kompenzacij in se plačuje v jugoslovanskem denarju v pisarni opekarnice v Črešnjevcih.

Filip Jurkovič m. p., sekvester.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Delniška glavica K 15.000.000.—

Centrala v Ljubljani

Rezervni fondi nad K 4.000.000.—

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3%
brez odpovedi, proti trimesečni odpovedi s 3 1/4% čistihDaje trgovske in aprovizacijske kredite
Izvršuje vse bančne transakcije

100 hektolitrov

starega vina iz Haloških in Ljutomerskih vinogradov ima za oddati Franjo Gnilšek, Maribor, Meljska cesta 29.

A. Verbajns

trgovina elektrotehničnih predmetov dobavlja vse v to stroko spadajoče blago po primernih dnevnih cenah Ljubljana, Linhartova ulica št. 4.

Za

Vinogradnike.

Večje množino »Smarničnega« močno vkoreninjenega trsja ima na prodaj Jernej Pandovnik, posestnik in trgovec z živino v Oblikih, pošta Juršinci pri Ptujju. Oglasi se sprejemajo najkasneje do 1. novembra 1919.

Miši - Podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moje najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6.—, za podgane in miši K 6.—, za ščurke K 6.—, posebno močna tinktura za stenice K 6.—, uničevalce moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutini K 3.—, prašek proti mrčesom K 5.—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 3.—, mazilo za uši pri živini K 3.—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalcev rastlin) K 3.—. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3.

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku in živini mazilo zoper srebečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 6 K. Po pošti 7 K, poštine prosto. Prodaja in razpošilja s pošto lekarna Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko. 30—21

Primešaj Mastin

krmi.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajce, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se ga primeša dvakrat na teden. Prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin; ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. Pet zavojev praška Mastin zadostuje za šest mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja smejo prodajati Mastin vsi trgovci in vsa konsumna društva. Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po poštini dopisnici v izdelovalnici Mastina, to je

v lekarni Trnkoczy
v Ljubljani, Kranjsko.

Pet zavojev (paketov) Mastina stane 17 kron 50 vin. poštine prosto na dom. Od tam se pošlje Mastin s prvo pošto na vse kraje sveta.

Št. 2168.

Vinogradniki! Naročite ameriške trte!

Iz javnih trtnih nasadov na Štajerskem bo oddati prihodnje spomlad blizu 100.000 cepljenk, navadnih vrst na različne ameriške podlage, 40.000 vkoreninjenih amerikank navadnih vrst in tudi nekaj križank (hibridov) in večje število ameriških ključev.

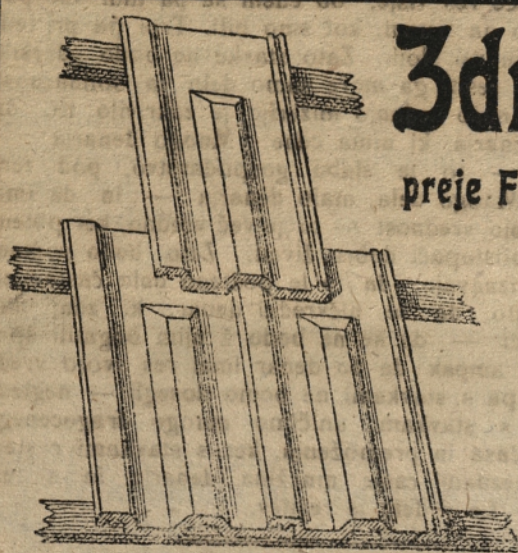
Cene t: tam so in sicer za tisoč komadov: 1200 K za cepljenke prve izbere; 600 K za cepljenke druge izbere; 200 K za korenjake prve izbere; 100 K za korenjake druge izbere; 50 K za ključe prve izbere. Te ceze veljajo le za manjše kmečke posestnike, ki doprinesejo tozadevno potrdilo od pristojne občine. Vsem imovinejšim posestnikom in vsem, ki ne zadestijo predpisanim pogojem se bodo zaračunale trte za sto procentov (100%) višje. Na te trte imajo pravico le spodnještajerski posestniki, ki se zavežejo, da bodo trte sadili na lastni zemlji.

Naročila se sprejemajo pri vseh državnih trtnih nasadih, kakor tudi pri podpisnem nadzorništvu do najkasneje 20. novembra t. l. Po tem roku se bodo trte razdelile sorazmerno med vse naročnike in izdale tozadevne nakaznice.

Tudi je na prodaj več tisoč dvehletnih orehovih in kostanjevih dreves, žlahnih vrst, po 2 K komad.

Maribor, dne 15. oktobra 1919.

Državno vinarsko nadzorništvo v Mariboru.

Združene opekarne

preje F. P. Vidic & Komp., Vič, Ivan Knez, Brdo nudijo:

zarebane strešnike
(utorni crep) in zidno opeko

Vprašanja na F. P. VIDIC & Komp., Ljubljana.

ČEVLJE

moške in ženske, fino in zajamčeno pristno ročno delo, krasne ameriške faze, najboljše rujavo ali črno teliče usnje in pristni, trpežni podplati, razpošilja po K 270.—; krasne boks čevlje po K 300.— in K 360.— par veletrgovina z čevlji R. Stermecki, Celje št. 303 Slovenija. Naročite cenik! Ceneje kakovosti od K 100.— naprej.

Najlepša

nakupna prilika doma izgotovljenih oblek po najnovejših krojih, vsakovrstnih srajc, barvanih in belih, samoveznic, športnih čepic itd. Velika zaloga vsakovrstnega manufakturnega ter tu- in inozemskega modnega blaga pri

Prvi kranjski razpošiljalni
Schwab & Bizjak - Ljubljana
Dvorni trg 3 Pod Narodno kavarno

Trgovci pozor! Samo na debelo!

Otvorila sva trgovino z pleteninami, drobnarijo in galanterijo. Opozarjava posebno na veliko izbiro čipk vseh vrst, vezanja, svilenih in baržunastih trakov, ovratic, črnega in belega traku (Köpper), ter vse vrste blaga spadajočega v to stroko. Se priporoča

Gaspari & Faninger - Maribor

Tegetthofova ulica 48

prva hiša na levi strani od glavnega kolodvora.

Jugoslovanski kreditni zavod

PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po 3% čistih brez odbitka. — Rentni davek plačuje zavod iz svojega.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

se usoja naznaniti, da je začelo poslovati v Ljubljani in v Mariboru.

Tehnični ravnatelj: autor. civ. inž. Václav Fidrhel.

Komerčijalni ravnatelj: Viktor Kukovec.

Odd. I. Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo. Izvršitev zgradb.

Odd. IV. Železnice, ceste, predori, mostovi.

Odd. II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil, elektrarne, električna instalacija; poljedelska melioracija; kanalizacija in vodovodi.

Odd. V. Industrijska in gospodarska poslopja.

Odd. III. Beton, železobeton. Železne konstrukcije.

Odd. VI. Komerčijalno razpečavanje gradiva, orodja, strojev in industrijskih tvarin.